

Dagur B. Eggertsson, borgarstjóri
Tjarnargötu 11
101 Reykjavík

Reykjavík, 28. janúar 2022.

Breytingar á stjórnskipulagi barnaverndar hjá Reykjavíkurborg

Þann 1. janúar 2022 tóku gildi breytingar á barnaverndarlögum nr. 80/2002, sbr. lög nr. 107/2021. Ein meginbreyting laganna er sú að frá og með 28. maí 2022 verður barnaverndarnefnd Reykjavíkur lögð niður og þar með valdsvið hennar. Þann dag taka Barnaverndarþjónusta Reykjavíkur og umdæmisráð barnaverndar Reykjavíkur við verkefnum barnaverndarnefndar Reykjavíkur. Umdæmisráð er ný eining innan stjórnkerfis sveitarfélaga sem er ætlað að tryggja faglega meðferð barnaverndarmála hjá sveitarfélögum.

Framangreindar lagabreytingar kalla á breytingar í stjórnskipulagi barnaverndar hjá Reykjavíkurborg og er gerð grein fyrir þeim helstu í bréfi þessu. Vakin er sérstök athygli á því að þessar breytingar þurfa að hafa átt sér stað og vera komnar til framkvæmda fyrir 28. maí nk.

Mikilvægt er að hafist verði handa sem fyrst við að innleiða nauðsynlegar breytingar í stjórnskipulagi borgarinnar þannig að ekki verði hökt á starfsemi barnaverndarþjónustu Reykjavíkur og heimildir starfsmanna barnaverndarþjónustu og umdæmisráðs til ákvarðanatöku verði tryggðar.

Umdæmisráð barnaverndar Reykjavíkur

Samkvæmt nýrri 14. gr. barnaverndarlaga skal sveitarstjórn skipa umdæmisráð barnaverndar til fimm ára í senn. Umdæmisráð barnaverndar tilheyrir stjórnarfarslega sveitarstjórnarstiginu en er skipað til hliðar við almenna stjórnarsýslu sveitarfélaga. Umdæmisráð er sjálfstætt í störfum sínum. Af því leiðir að sveitarstjórnir, sem fara almennt með stjórn sveitarfélaga, sbr. 2. mgr. 1. gr. sveitarstjórnarlaga, nr. [38/2011](#), geta ekki gefið bindandi fyrirmæli um framkvæmd verkefna sem umdæmisráðum eru falin samkvæmt barnaverndarlögum. Þá hafa sveitarstjórnir ekki almennt eftirlit með umdæmisráðum barnaverndar. Aftur á móti lúta ráðin tilteknum ákvörðunum sveitarstjórna eins og nánar er útfært í lögnum, þ.m.t. með samningum um samvinnu um umdæmisráð og eftirliti sveitarstjórnar eins og nánar er kveðið á í barnaverndarlögum.

Sveitarfélög, eitt eða fleiri í samvinnu, bera ábyrgð á skipan og starfsemi umdæmisráða með því að skipa ráðsmenn og veita þeim lausn, greiða þeim laun og skapa þeim fullnægjandi starfsaðstæður. Umdæmisráð skal skipað þremur ráðsmönnum. Einn skal vera félagsráðgjafi, einn sálfræðingur og einn lögfræðingur sem jafnframt er formaður ráðsins. Í lögnum er rakið hvaða hæfniskröfur eru gerðar til ráðsmanna, auk þess sem ráðherra á að setja reglugerð sem kveður nánar á um ráðsmenn og kröfur um almenn hæfisskilyrði.

Umdæmisráðið fer með afmarkað hlutverk í samræmi við nýja 13. gr. barnaverndarlaga sem felst fyrst og fremst í því að taka ákvarðanir með úrskurði um beitingu úrræða án samþykkis foreldra, vistun utan

heimilis, forsjárviptingu og umgengni í fóstri eða við vistun. Umdæmisráðinu er þannig falið að kveða upp úrskurði í barnaverndarmálum þar sem mest reynir á faglega þekkingu.

Það er eitt af meginmarkmiðum laganna að umdæmisráð verði faglega öflugt og lögð er áhersla á aðskilnað barnaverndarþjónustu og umdæmisráðs barnaverndar. Umdæmisráðið verður ný stjórnýslunefnd í stjórnkerfi borgarinnar og mikilvægt að vandað verði til verka við skipan þess. Fáar ef nokkrar stjórnýslunefndir taka þyngri ákvarðanir í stjórnýslunni en barnaverndarnefndir og nú umdæmisráð barnaverndar. Inngrip þessara íþyngjandi stjórnvaldsákvarðana inn í friðhelgi einkalífs, heimilis og fjölskyldu á sér vart hliðstæðu. Þess vegna er mikil áhersla lögð á málsmeðferðarreglur stjórnýsluréttar og hraða málsmeðferð vegna þeirra hagsmuna sem eru í húfi. Umdæmisráð barnaverndar Reykjavíkur verður langstærsta slíka umdæmisráð landsins og mun taka flestar ákvarðanir og fjalla um flest barnaverndarmál. Ábyrgð formanns á stjórnýslu umdæmisráðsins er því afar rík. Auk þess sem formaður þarf að búa yfir yfirburða þekkingu á stjórnýslurétti, leiðtogaþæfileikum og samskiptaþæfni á háu stigi. Það er því afar brýnt að skipan umdæmisráðsins verði með faglegum hætti þannig að reynslumikið fólk veljist til starfans, enda þarf einnig að skipuleggja starfsemi ráðsins frá grunni og mikilvægt að það verði gert vel strax í upphafi.

Umdæmisráðið þarf að hafa fullnægjandi umboð, formlega og faglega, og aðstöðu til að sinna hlutverki sínu á faglegan hátt. Það er lykilatriði til að tryggja faglega vinnslu barnaverndarmála og að ákvarðanataka í allra þyngstu og erfiðustu málunum sé hafin yfir vafa, skjólstæðingum og barnaverndarþjónustunni allri til hagsbóta.

Í núgildandi skipulagi er undirbúningur, boðun og skipulag funda, ritun fundargerða og úrskurða og frágangur í kjölfar funda barnaverndarnefndar í höndum starfsmanna barnaverndarnefndar. Gera þarf breytingar á þessu fyrirkomulagi þegar umdæmisráð tekur við úrskurðarhlutverki barnaverndarnefndar, m.t.t. þess aðskilnaðar sem verður á milli barnaverndarþjónustu og umdæmisráðsins og til að umdæmisráðið njóti sjálfstæðis frá barnaverndarþjónustunni.

Því er lagt til að í umdæmisráði barnaverndar Reykjavíkur verði formaður ráðsins í fullu starfi en aðrir ráðsmenn í hlutastarfi. Formaður hefði þannig svigrúm til að skipuleggja starfsemina í upphafi, semja úrskurði og halda utan um undirbúning og frágang eftir fundi nefndarinnar. Varðandi starfsmenn umdæmisráðs þyrfti að minnsta kosti einn lögfræðingur að starfa með formanni til að aðstoða við ritun fundargerða, ritun úrskurða, undirbúning fyrir fundi, boðun og skipulag funda og fleira slíkt. Þá má gera ráð fyrir að umdæmisráðið þurfi skrifstofumanneskju í hlutastarfi til að halda utan um praktíska hluti eins og rekstur, skjalastjórnun og fleira slíkt. Slíkur starfsmaður gæti verið í hlutastarfi hjá umdæmisráði eða verið starfsmaður Reykjavíkurborgar sem sinnir slíku starfi að hluta. Þá þarf að huga að öðrum praktískum hlutum eins og skrifstofuaðstöðu og fleira slíku, sem ætti þó að vera auðvelt úrlausnar.

Mikilvægt er að hefja sem fyrst undirbúning að ráðningu og skipun ráðsmanna og gera ráð fyrir að þeir geti tekið til starfa eigi síðar en 1. maí 2022 þannig að þeir hafi tíma og svigrúm til að setja sig inn í starfið og undirbúa fyrsta fund umdæmisráðsins sem yrði í byrjun júní 2022.

Samþykktir

Í 12. gr. nýrra barnaverndarlaga segir að sveitarstjórn fari með yfirstjórn barnaverndarþjónustu en er heimilt að fela hana fastanefnd með sérstakri samþykkt. Miðað við núgildandi stjórnskipulag barnaverndar hjá Reykjavík þarf að fela velferðarráði formlega yfirstjórn barnaverndarþjónustu.

Samkvæmt 3. mgr. 12. gr. nýrra barnaverndarlaga þarf sveitarstjórn að setja samþykkt þar sem vald til fullnaðarafgreiðslu mála samkvæmt lögunum er falið einum eða fleiri úr hópi starfsfólks

barnaverndarþjónustu. Barnaverndarnefnd Reykjavíkur mun senda tillögu að slíkri samþykkt til skrifstofu borgarstjórnar í byrjun mars 2022. Í framhaldi þarf að ganga frá endanlegri tillögu að samþykkt sem síðan þarf að leggja fram til umræðu og samþykktar í sveitarstjórn. Endanleg samþykkt þarf að ganga í gildi eigi síðar en 28. maí 2022. Slík samþykkt yrði efnislega sambærileg núgildandi málsmeðferðarreglum barnaverndarnefndar Reykjavíkur.¹

Starfslýsing og starfskjör framkvæmdastjóra Barnaverndarþjónustu Reykjavíkur

Samhliða fyrrnefndum breytingum á barnaverndarlögunum verða breytingar á störfum barnaverndarþjónustunnar. Öll önnur verkefni en þau sem talin eru í 13. gr. barnaverndarlaga verða framvegis í höndum barnaverndarþjónustu Reykjavíkur og á ábyrgð framkvæmdastjóra barnaverndarþjónustunnar. Þannig fer hvorki umdæmisráðið né velferðarráð Reykjavíkur með yfirstjórn yfir málsmeðferð í barnaverndarmálum hjá Barnaverndarþjónustu Reykjavíkur. Sú ábyrgð og slík yfirstjórn er nú í höndum barnaverndarnefndar Reykjavíkur en flyst við lok starfa hennar til framkvæmdastjóra barnaverndarþjónustu. Með öðrum orðum þá eykst ábyrgð framkvæmdastjóra barnaverndarþjónustunnar þegar nýju lögin koma til framkvæmda.

Gera þarf viðeigandi breytingar á starfslýsingu og starfskjörum framkvæmdastjóra. Þá er það mat mitt að við síðustu ákvörðun kjaranefndar um laun framkvæmdastjóra Barnaverndar Reykjavíkur hafi ekki verið nægilegt tillit tekið til setuskyldu í ráðum og nefndum, umfangi starfans og orðsporsáhættu og rétt sé að endurskoða þá ákvörðun í framangreindu samhengi.

Undirritaður er reiðubúinn til að ræða efni bréfsins á fundi eða með öðrum hætti verði þess óskað.

Virðingarfyllst,

Tómas Hrafn Sveinsson hrl.,
formaður barnaverndarnefndar Reykjavíkur

Afrit:

Regína Ásvaldsdóttir, sviðsstjóri velferðarsviðs
Helga Björk Laxdal, skrifstofustjóri borgarstjórnar

¹ Sjá hér: https://reykjavik.is/sites/default/files/skjol_thjonustulysingar/undirritadar_malsmedferdarreglur_br_-_juni_2021.pdf